

ش سندلی (ش داوطلب):

نام واحد آموزشی:

**دبیرستان انرژی اتمی ایران**

نوبت امتحانی: دیماه ۹۷ پایه: دهم

ساعت امتحان: ۹ صبح

نام و نام خانوادگی:

نام پدر:

رشته / رشته های: علوم انسانی

زمان امتحان: ۷۰ دقیقه

تاریخ امتحان: ۹۷/۱۰/۱۰

سوالات درس: علوم و فنون ادبی (۱)

نام دبیر/ دبیران: جواهری

سال تحصیلی: ۹۸-۱۳۹۷

تعداد برگ: ۲ برگ

۱- تعیین کنید هریک از موارد زیر مصداق «متن» هستند یا نه. (۱)

الف) یک داستان کوتاه

ب) یک قطعه موسیقی

ج) یک فیلم

د) الفبا

۲- تعیین کنید هریک از موارد زیر به کدامیک از قلمروهای زبانی، ادبی و فکری تعلق دارد. (۱/۵)

- در این اثر نشانه‌های یک جامعه‌ی صنعتی را می‌توان دید.

- کاربرد حرف اضافه‌ی مضاعف از ویژگی‌های متون سبک خراسانی است.

- طنز و ایهام دو خصیصه‌ی سبکی حافظ هستند.

- در نثر این دوره واژگان عربی کمتر از ده درصد واژگان متن را تشکیل می‌دهند.

- بسیاری از غزل‌های او را می‌توان به صورت عارفانه یا عاشقانه تفسیر کرد.

- صور خیال پیچیده در شعر او یادآور شاعران سبک هندی است.

۳- ابتدا با آرامش یک بار متنی را که به ما داده شده است از نظر می‌گذرانیم. شاید بتوان این مرحله را ..... نامید. (۰/۲۵)

۴- پس از عاطفه مهم‌ترین و مؤثرترین عامل شعر ..... است. (۰/۲۵)

۵- آرایه‌های واژه‌آرایی و واج‌آرایی را در ابیات زیر بیابید و نشان دهید. در هر بیت تنها یک آرایه نشان دهید. (۱)

وگر آزمایش صد بار دیگر / همانی همانی همانی

آدمی در عالم خاکی نمی‌آید به دست / عاملی دیگر نباید ساخت وز نو آدمی

رسم عاشق‌کشی و شیوه‌ی شهرآشوبی / جامه‌ای بود که بر قامت او دوخته بود

ستون کرد چپ را خم کرد راست / خروش از خم چرخ چاچی بخواست

۶- فارسی باستان در دوره‌ی ..... رایج بود و آثار آن به خط ..... نوشته شده است. (۰/۵)

۷- زبان پارسی در دوره‌ی ..... رایج بود. این زبان در ..... متداول بوده است. (۰/۵)

۸- نام دیگر فارسی نو ..... است و منطقه‌ی رواج آن در ابتدا ..... بوده است.

(۰/۵)

- ۹- در زمان سامانیان ..... عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌آمد. بعد از شکست سامانیان ..... نیز مجبور شدند برای ماندگاری حکومت نوپای خود زبان فارسی را رواج دهند. (۰/۵)
- ۱۰- ..... را پدر شعر فارسی نامیده‌اند. رایج‌ترین انواع شعر فارسی در دوره‌ی اول ..... است. (۱)

۱۱- از جمله کتاب‌های مهم نثر دوره‌ی سامانی می‌توان به ..... و ..... اشاره کرد. (۱)

۱۲- عبارت «خداوند جان آفرین» را به هجاهای سازنده‌ی آن تجزیه کنید و سپس نوع هجا را با علامت خاص آن مشخص کنید. ممکن است چند خانه اضافه باشد. (۲)


• شعر زیر را بخوانید و به سوالات پاسخ دهید.

شنیدم که وقتی سحرگاه عید  
یکی طشتِ خاکسترش بی‌خبر  
همی گفت شولیده دستار و موی  
که ای نفس من در خورِ آتشم

ز گرمابه آمد برون بایزید  
فرو ریختند از سرایی به سر  
کف دستِ شکرانه مالان به روی  
به خاکستری روی درهم کشم؟

۱۳- قالب این شعر چیست؟ (۰/۵)

۱۴- با توجه به حکایت معنای واژه‌ی «شولیده» را بنویسید. (۰/۵)

۱۵- در شعر دو جناس بیابید و جدول زیر را کامل کنید. (۱)

شماره‌ی بیت	واژه‌های جناس	نوع جناس

۱۶- در بیت دوم کدام ضمیر جابجا شده و نقش آن چیست؟ (۰/۵)

۱۷- در بیت اول کدام واژه تلفظی متفاوت با تلفظ امروزی دارد؟ از کجا می‌توان به این امر پی برد؟ (۰/۵)

۱۸- در شعر یک تناسب (مراعات النظیر) بیابید. (۰/۵)

۱۹- در شعر یک کنایه بیابید و توضیح دهید. (۰/۵)

۲۰- پیام شعر را بنویسید و درباره‌ی آن توضیح دهید. (۱)

• حکایت زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

پادشاهی را مهمی پیش آمد. گفت: اگر انجام این حالت به مراد من برآید چندین درم دهم زاهدان را. چون حاجتش برآمد و تشویش خاطرش برفت وفای نذرش به وجود شرط لازم آمد. یکی را از بندگان خاص کیسه‌ای درم داد تا صرف کند بر زاهدان. گویند غلامی عاقل هشیار بود. همه روز بگردید و شبانگه باز آمد و درمها بوسه داد و پیش مَلِک بنهاد و گفت: زاهدان را چندان که طلب کردم نیافتم. گفت: این چه حکایت است؟ آنچه من دانم در این مُلک چهارصد زاهدست. گفت: ای خداوند جهان، آن که زاهدست نمی‌ستاند و آن که می‌ستاند زاهد نیست. مَلِک بخندید و ندیمان را گفت: چندان که مرا در حق خداپرستان ارادت است و اقرار، مر این شوخ دیده را عداوت است و انکار و حق به جانب اوست.

زاهد که درم گرفت و دینار زاهدتر از او کسی بدست آر

۲۱- یک نمونه کاربرد تاریخی در حوزه‌ی واژگان بیابید و تفاوت معنای آن واژه با معنای امروزی توضیح دهید. (۱)

۲۲- دو نمونه «را»ی حرف اضافه بیابید و جدول زیر را کامل کنید. (۰/۵)

شماره‌ی خط	جمله

۲۳- فعل «دهم» در سطر اول مضارع اخباری است یا التزامی؟ (۰/۵)

۲۴- سبک نثر به کوتاهی جملات گرایش دارد یا بلندی؟ (۰/۵)

۲۵- در متن دو مورد سجع پیدا کنید و نوع دقیق آن را بنویسید (۱)

شماره‌ی سطر	کلمات سجع	نوع سجع

۲۶- کدام شخصیت در این حکایت دچار تحول فکری می‌شود؟ (۰/۵)

۲۷- این حکایت چه واقعیت اجتماعی را نشان می‌دهد؟ توضیح دهید. (۱)